

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พระพุทธศาสนา

เรื่อง พุทธประวัติ

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

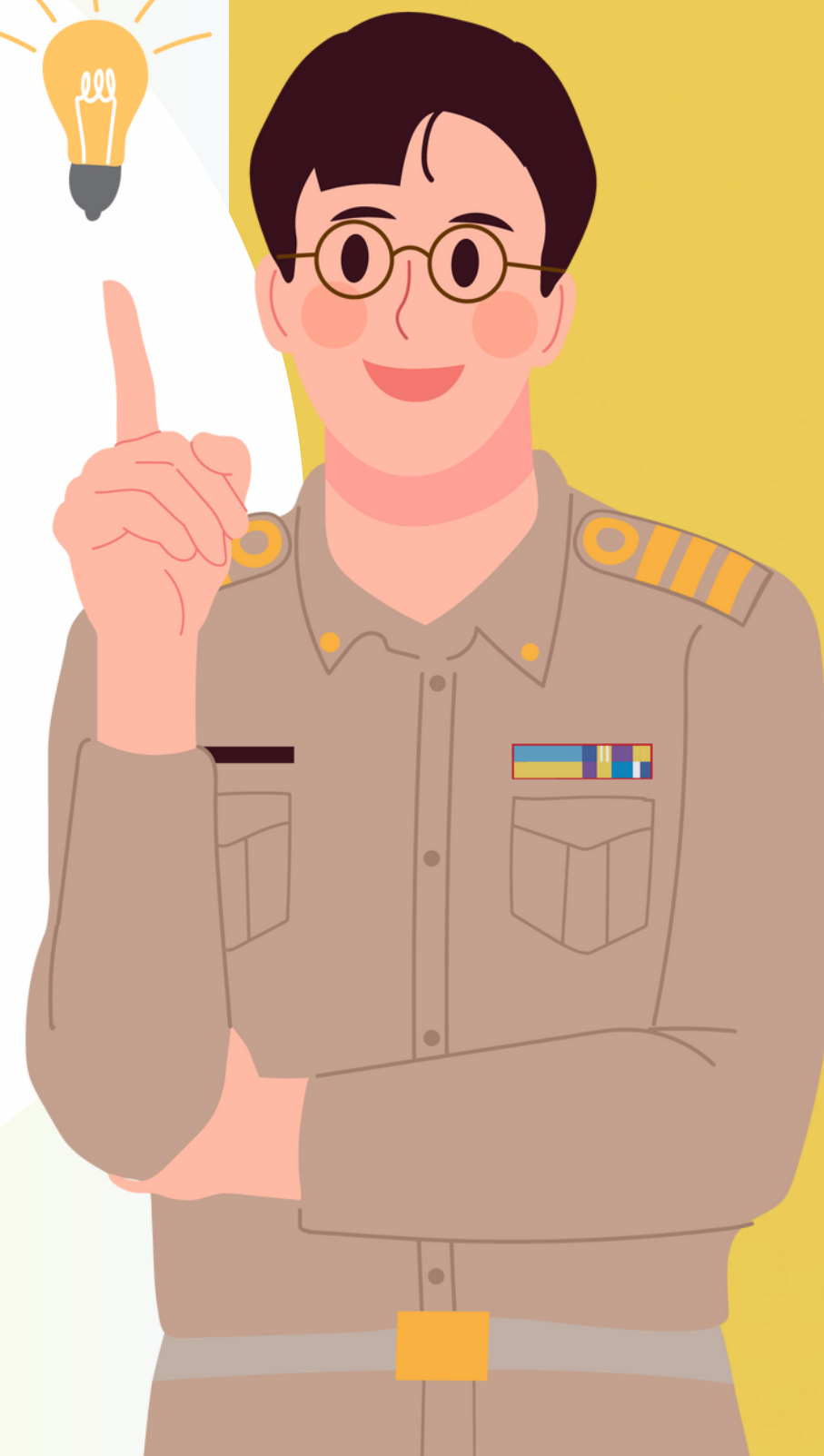

กิจกรรม
ใครคือมาร..

คำถามชวนคิด

เคยตั้งใจจะ做好事 ๆ
แต่สุดท้ายไม่ได้ทำไหม ?

คำถามชวนคิด

สิ่งที่ทำให้เรา**เปลี่ยนใจ**นั้น
คืออะไร ?

สิ่งที่ขัดขวางไม่ให้เราทำดีเหล่านี้...

คิดว่าใช่ **‘มาร’** หรือไม่ ?

จะ**สามารถ**อย่างไร

โดนเพื่อนชวนหนีเรียน

เพื่อนชวนโกงข้อสอบ

อยากเล่นเกมจนละเลย
การทำงานบ้าน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าเผชิญกับกองทัพพญามาร

พุทธประวัติ

กิจกรรม

ตามรอยพระพุทธเจ้า

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนจับคู่ภายในกลุ่ม เพื่อศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ จากใบความรู้

คู่ที่ ๑ ศึกษาพุทธประวัติ ตอน การผจญมาร

คู่ที่ ๒ ศึกษาพุทธประวัติ ตอน การตรัสรู้

คำชี้แจง

๑. ให้นักเรียนจับคู่ภายในกลุ่ม เพื่อศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ จากใบความรู้

คู่ที่ ๓ ศึกษาพุทธประวัติ ตอน การสั่งสอน

หลักการสรุปสิ่งที่อ่าน

- ๑ อ่านอย่างตั้งใจ : อ่านเนื้อหาให้จบก่อน ๑ รอบ เพื่อเข้าใจภาพรวม
- ๒ จับใจความสำคัญ : หาคำสำคัญ ตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพราะอะไร
- ๓ ใช้ภาษาของตัวเอง : เขียนสรุปด้วยคำพูดของตนเอง ไม่ลอกตามต้นฉบับทั้งหมด

ใบความรู้

เรื่อง พุทธประวัติ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พุทธประวัติ

รายวิชา สังคมศึกษา 3 รหัสวิชา ส22101

ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. การผจญมาร

ในคืนวันก่อนการตรัสรู้ ขณะที่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะกำลังบำเพ็ญเพียรอยู่บนบัลลังก์หย้าคาใต้ต้นอัสสัตถพฤกษ์ เพื่อแสวงหาสาเหตุแห่งทุกข์และมรรควิธีในการดับความทุกข์ที่เคยรุมมานานแสนนานอย่างมิย่อท้อหรือคิดจะลดละความเพียรลงแม้แต่น้อยนั้น

ในโลกทิพย์ กล่าวคือสวรรค์ซึ่งเกินวิสัยแห่งจักขุสัมผัสของมนุษย์ปุถุชนจะรับรู้ได้เทพดาผู้มีจิตมุ่งมั่นในการประกอบกุศลคุณงามความดี ผู้ทราบว่าพระโพธิสัตว์สิทธัตถะกำลังบำเพ็ญเพียรทางจิตเพื่อให้ล่วงพ้นไปจากทุกข์ในวัฏสงสาร คือ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายจึงพากันมาชื่นชมพระบารมีรอคอยเวลานาทีแห่งการตรัสรู้

ในขณะเดียวกันนั้น ในสวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดีอันเป็นสถานที่ สถิตของเทวดาและมาร ยังมีพญารพนิมมิตวสวัตดี ซึ่งมีใจริษยาพระโพธิสัตว์ คอยตามขัดขวางการบำเพ็ญธรรมมานับแต่เสด็จออกผนวช เมื่อเห็นว่าพระโพธิสัตว์สิทธัตถะทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ผลดี มีแนวโน้มว่าจะสำเร็จมรรคผล ก็ยังมีจิตกลัดกลุ้มร้อนด้วยไฟคือความริษยา จึงได้เรียกระดมเสนาวพญามารซึ่งล้วนแต่รูปร่างสูงใหญ่ดุร้ายน่ากลัว ชีขังนาฬาคีรี นาคองทัพมารมาหมายข่มขู่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะให้หวาดกลัว เลิกการบำเพ็ญเพียร

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะทรงมีพระทัยสงบระงับ น้อมรำลึกนึกอธิษฐานพระบารมี 10 ประการคือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขาที่ทรงสั่งสมมาตั้งแต่อดีตชาติ พร้อมทั้งบารมีธรรม 7 ประการ คือ ศรัทธาศีล สติ สมาธิ ปัญญา ทิร และโสดาปัตติเป็นกองทัพธรรมต่อสู้กับอำนาจแห่งพญามาร ทรงแผ่เมตตาบารมีให้แก่พญามารพร้อมทั้งเหล่าเสนามาร แล้วบำเพ็ญเพียรต่อไปมิได้สะทกสะท้านหวั่นเกรง

ในที่สุด พญามารได้คุกคามกล่าวตู่ว่าบัลลังก์ที่พระโพธิสัตว์สิทธัตถะประทับอยู่นั้นเป็นของตน ให้สละคืนเสีย แม้ว่าพระโพธิสัตว์สิทธัตถะจะตรัสชี้แจงว่าบัลลังก์นี้เกิดจากหย้าคา ๘ ก้า ที่พระองค์ได้รับถวายจากนายโสดยิยะมาปุแล้วอธิษฐานเป็นที่นั่งบำเพ็ญธรรมแต่พญามารก็ยังคุกคามกล่าวตู่อยู่โดยอ้างว่าบัลลังก์เป็นของตน มีหมู่เสนามารเป็นพยาน แล้วยอถามพระโพธิสัตว์สิทธัตถะว่ามีใครบ้างหรือไม่ที่จะเป็นพยานอ้างความเป็นเจ้าของบัลลังก์

พระโพธิสัตว์สิทธัตถะจึงได้อธิษฐานพระบารมีธรรมเป็นที่ระลึก ทรงชี้ลงที่แผ่นดินอ้างมหาปฐพีเป็นพยาน ทันใดนั้นก็ปรากฏเป็นพระแม่ธรณีกำเนิดและบิด เกิดเป็นธารน้ำไหลหลากจากมวยผมไหลท่วมพหลพหลมาร พัดพาแตกซ่านไป พญามารเมื่อรู้ตัวว่าไม่สามารถเอาชนะพระโพธิสัตว์สิทธัตถะได้ก็จำใจกลับไปยังวิมานของตนตามเดิม

คำชี้แจง (ต่อ)

๒. กำหนดให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคู่ สรุปรื่องที่ศึกษา
จากใบความรู้ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง

ภายในเวลา ๕ นาที

๓. รับชมวีดิทัศน์ที่ครูกำหนดให้

ชีวิตทัศน์

พระพุทธประวัติ ตอน มารผจญ

สามเณร
ปลุกปัญญาธรรม

มารผจญ

Mara's challenge

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : พระพุทธประวัติ ตอน มารผจญ

เผยแพร่โดย : สามเณร ปลุกปัญญาธรรม

วันที่เผยแพร่ : ๓ ส.ค. ๒๐๒๑

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=EMYkAIE8pcE>

วิดีโอทัศน์

พระพุทธประวัติ ตอน ดอกบัวสี่เหล่า

สามเนร
ปลุกปัญญาธรรม

ดอกบัวสี่เหล่า

Four Kinds of Lotuses

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

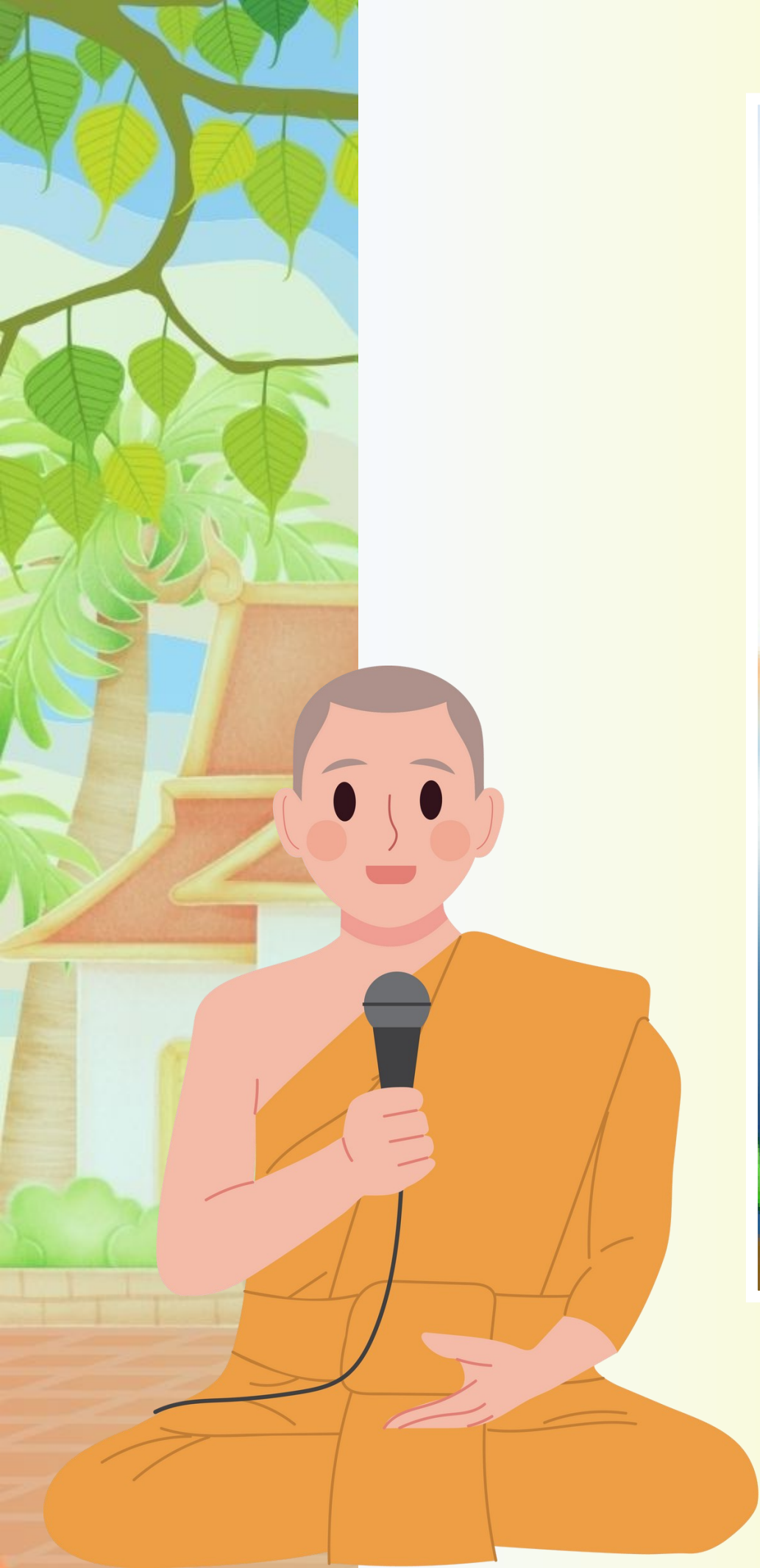
ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ : พระพุทธประวัติ ตอน ดอกบัวสี่เหล่า

เผยแพร่โดย : สามเณร ปฐกปัญญาธรรม

วันที่เผยแพร่ : ๑๙ ต.ค. ๒๐๑๘

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=luJ54rVw4FQ>

บัวสี่เหล่า

คำชี้แจง (ต่อ)

๔. ให้นักเรียนในห้องช่วยกันเรียงลำดับภาพ
ตามลำดับการเกิดเหตุการณ์ก่อนไปหลังให้ถูกต้อง

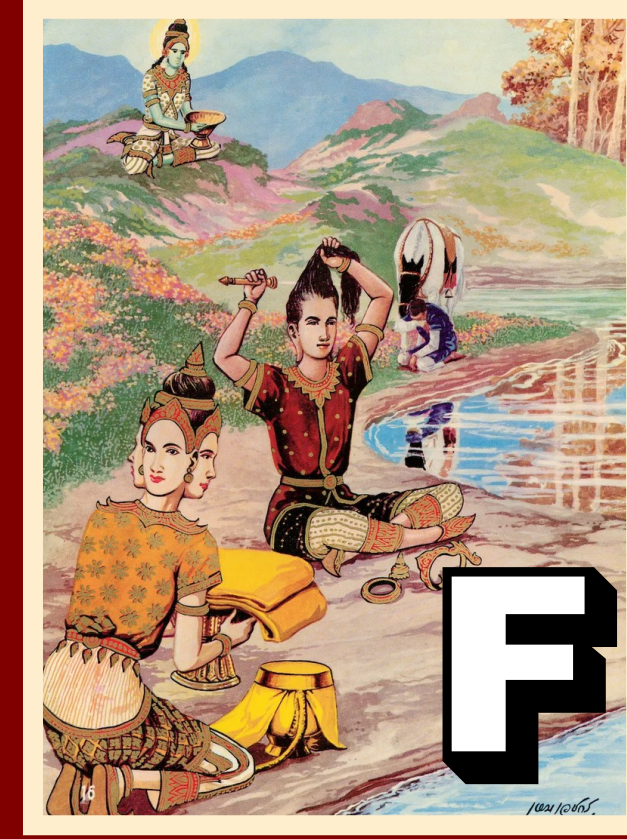
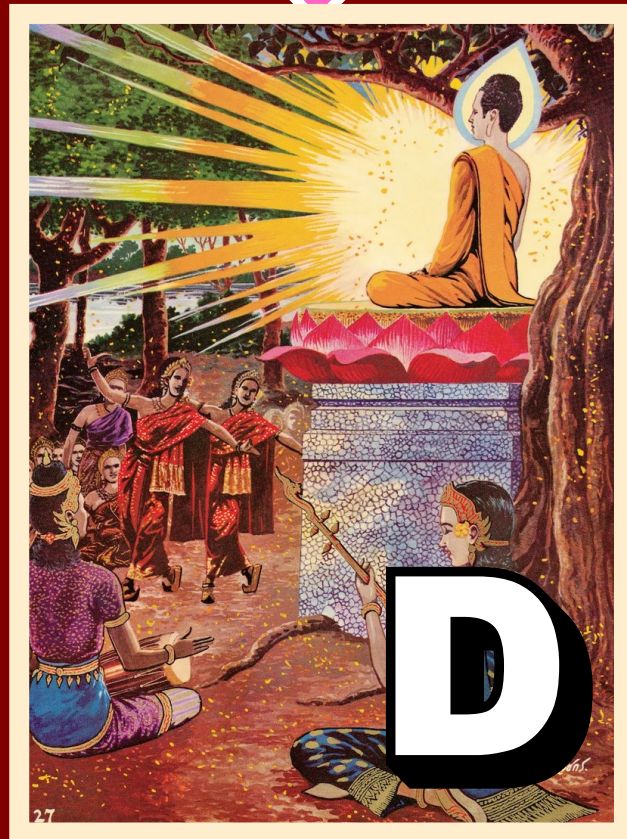
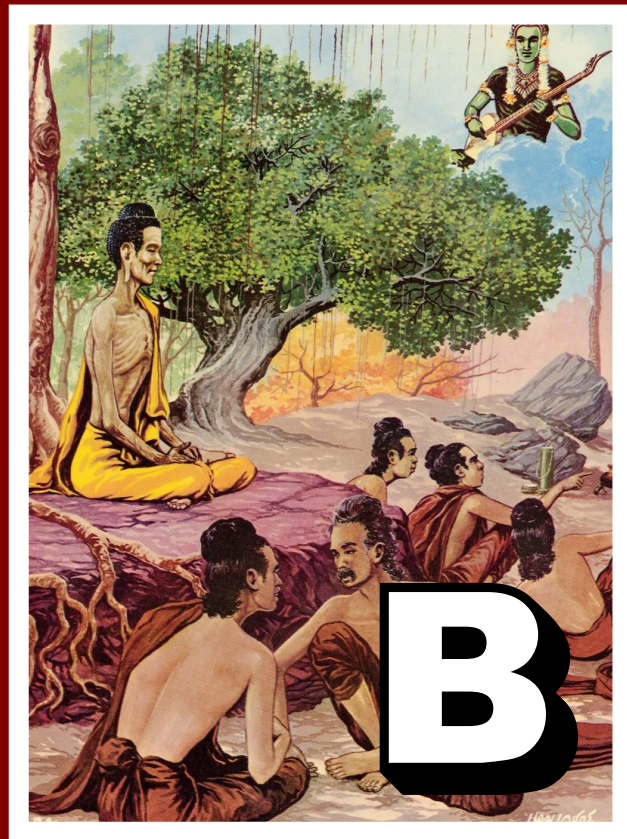
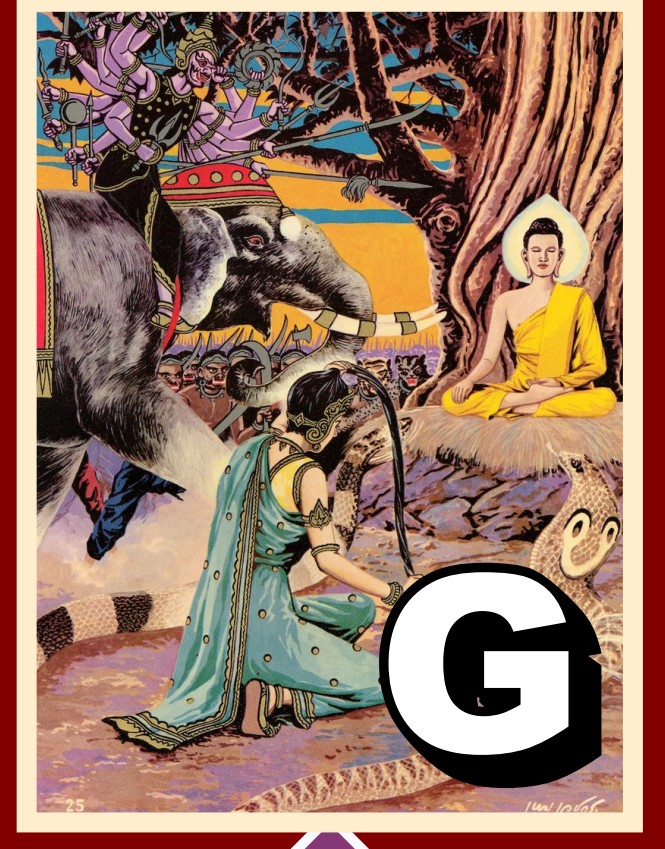
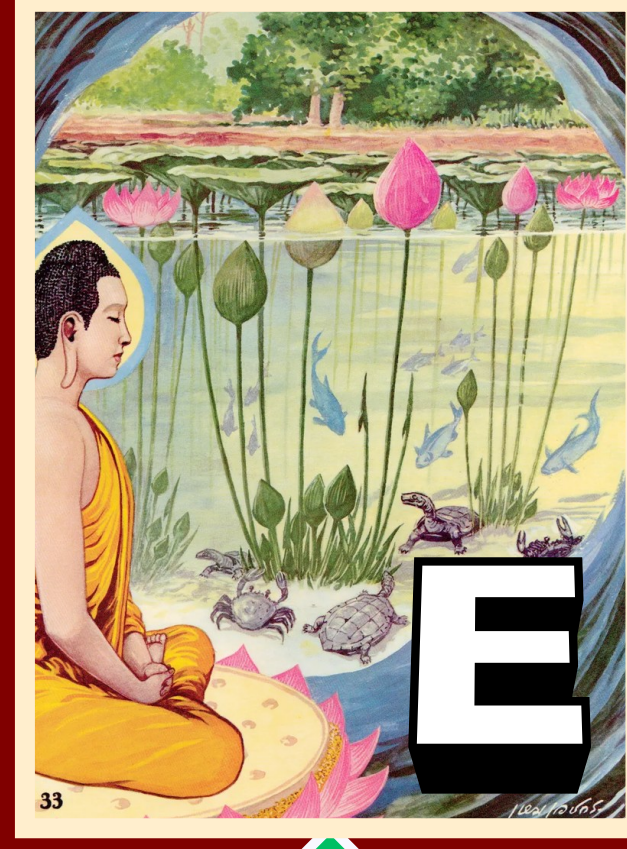
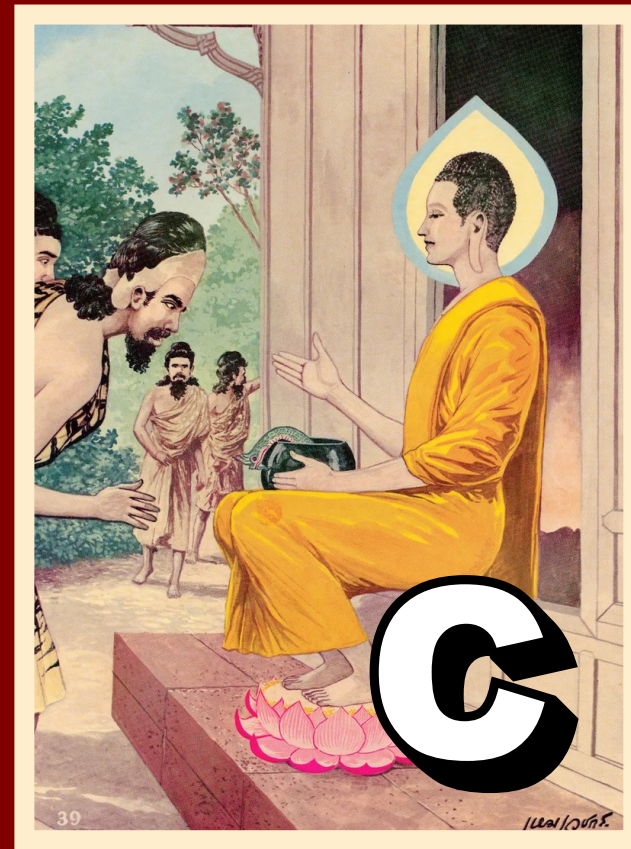
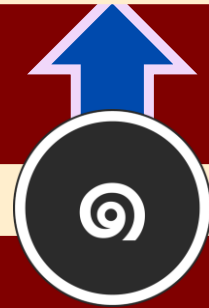
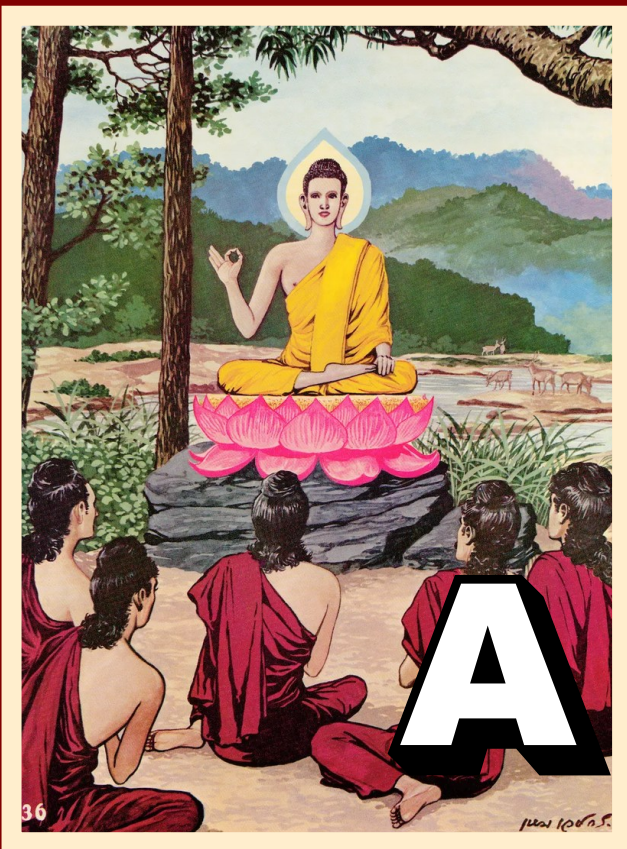

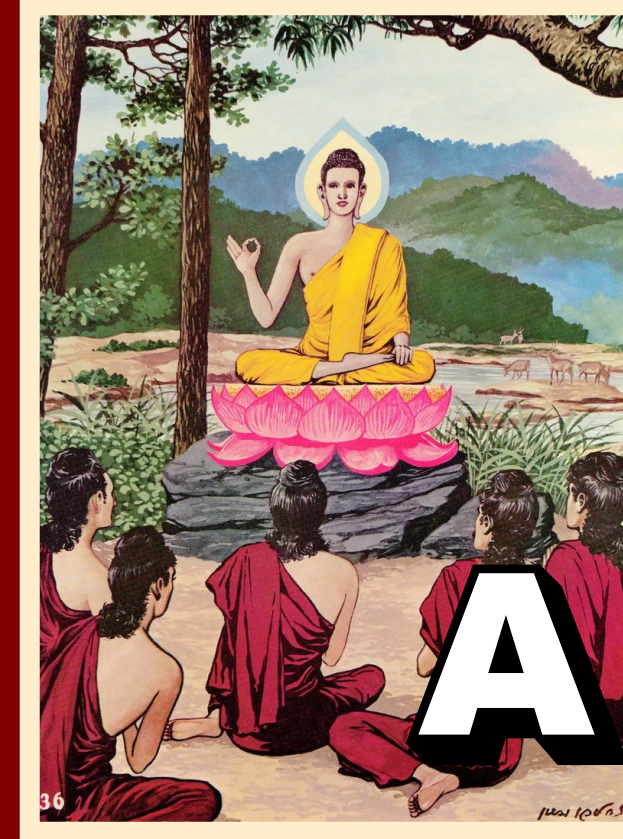
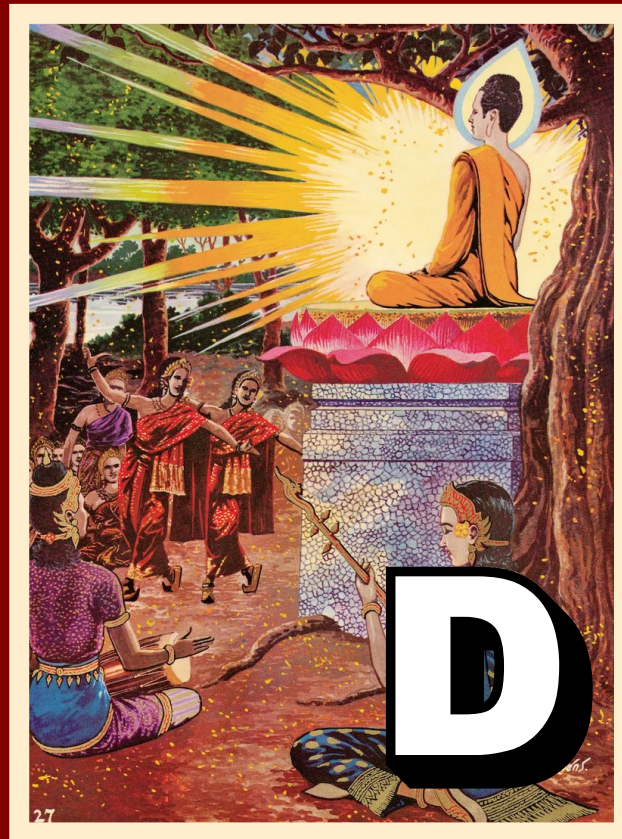
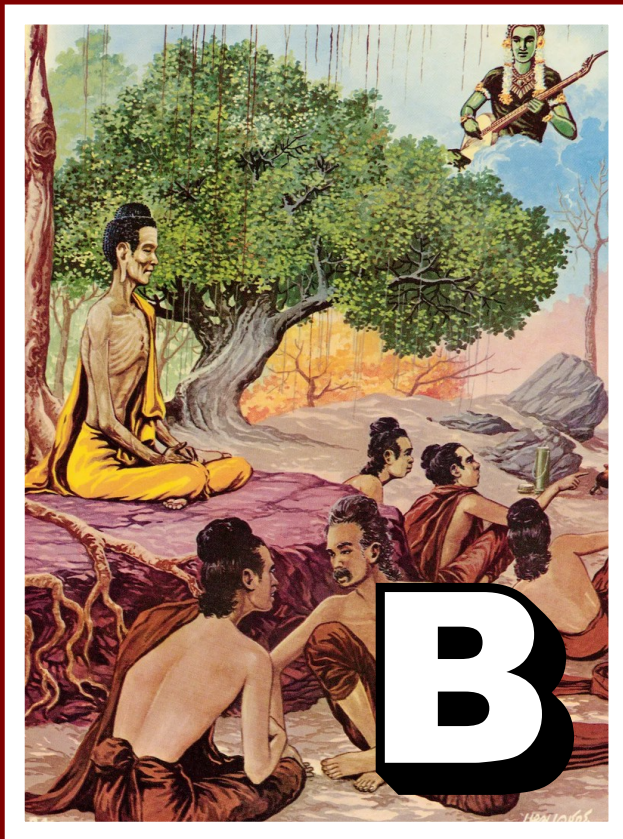
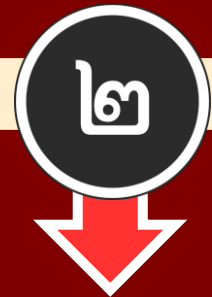
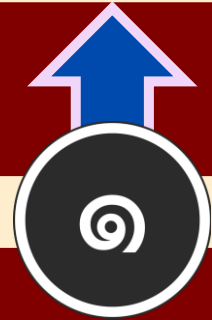
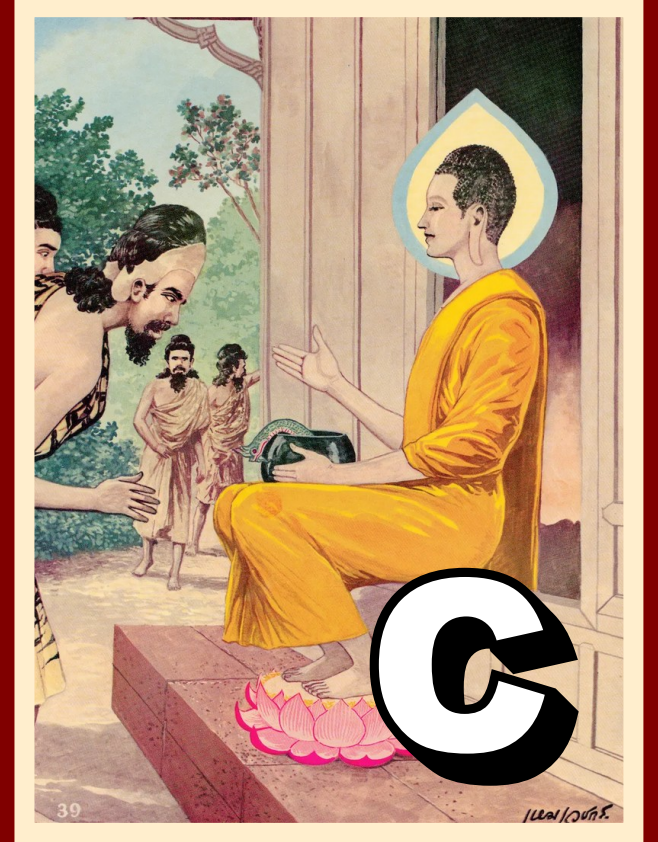
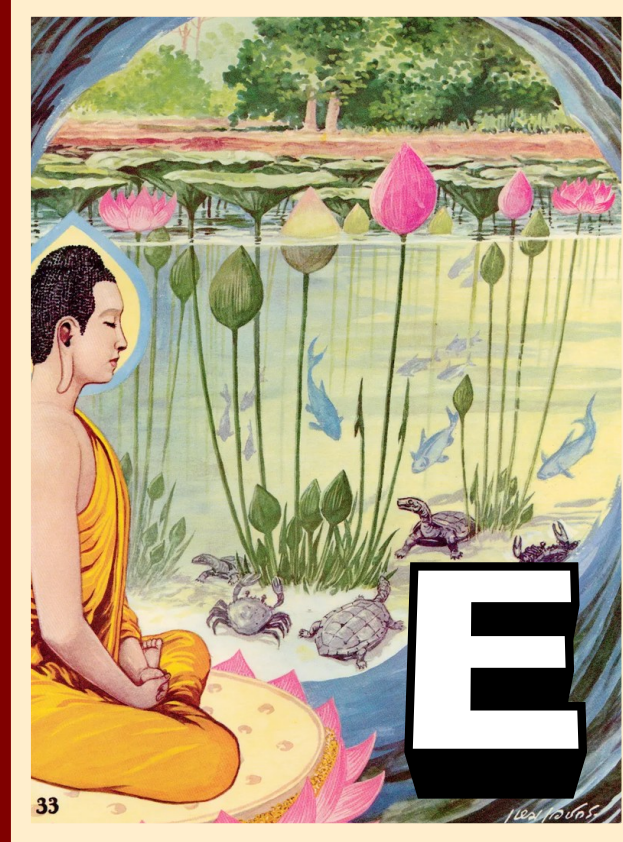
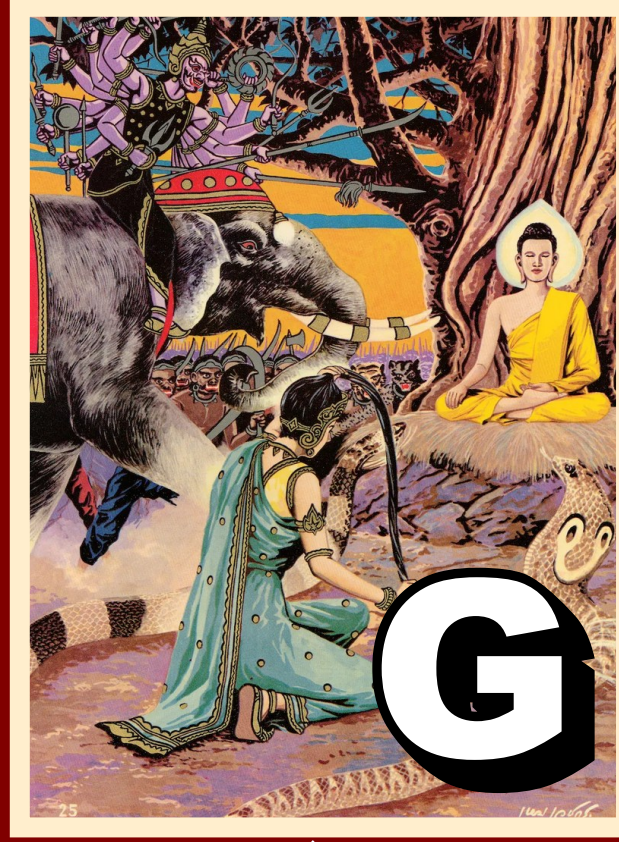
TIME LINE

พุทธประวัติ

play

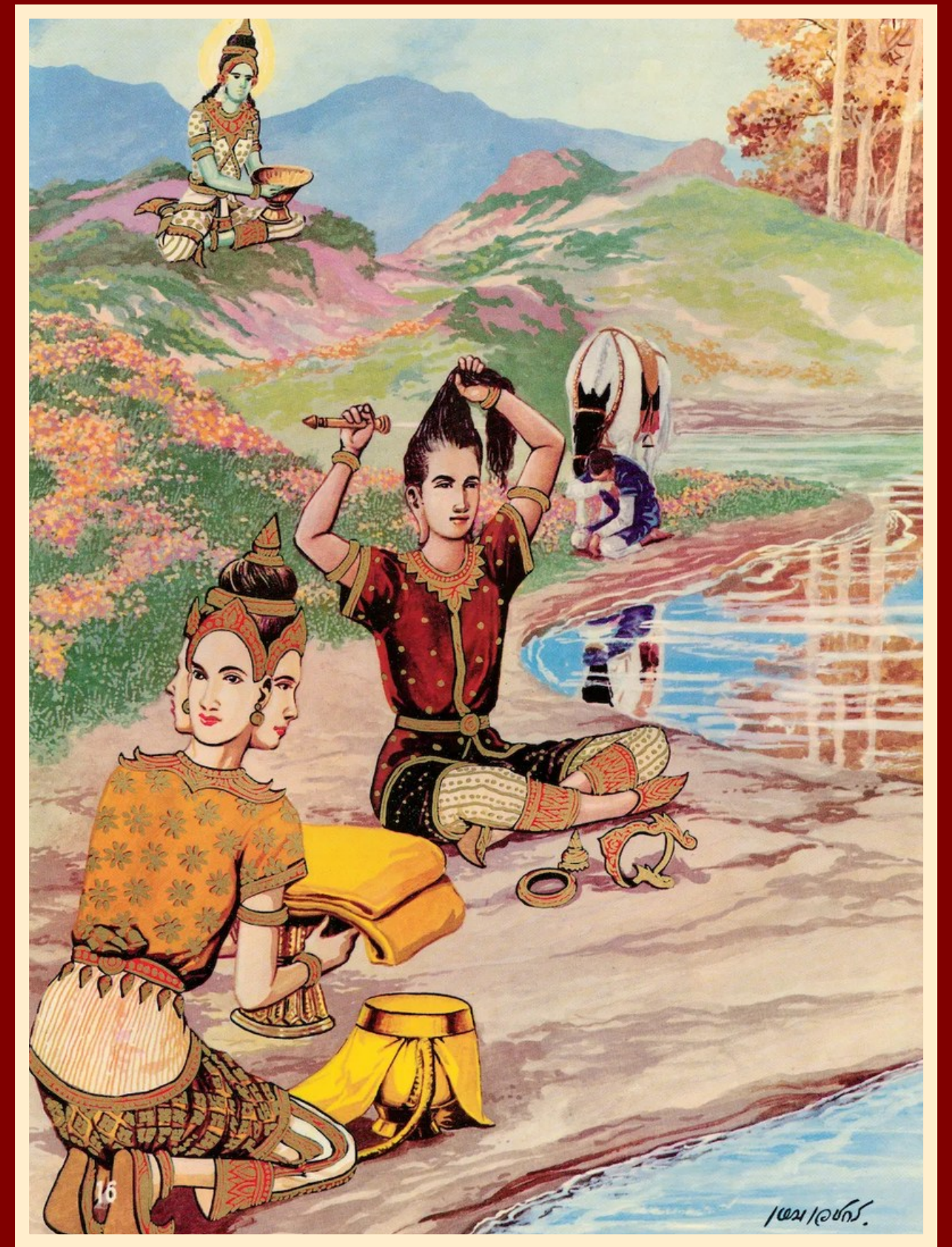

ทรงตัดโมลีถือเพศบรรพชา

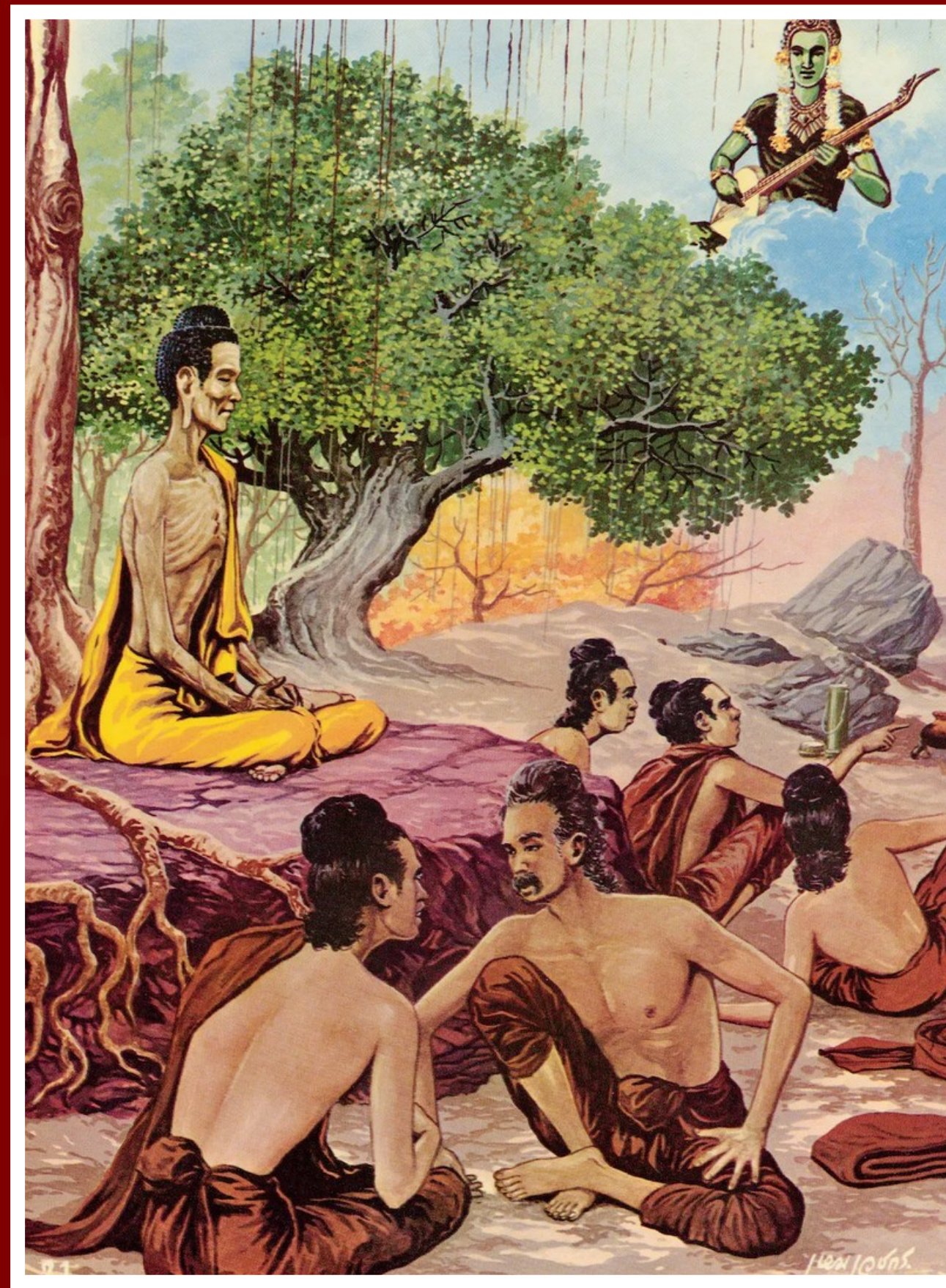
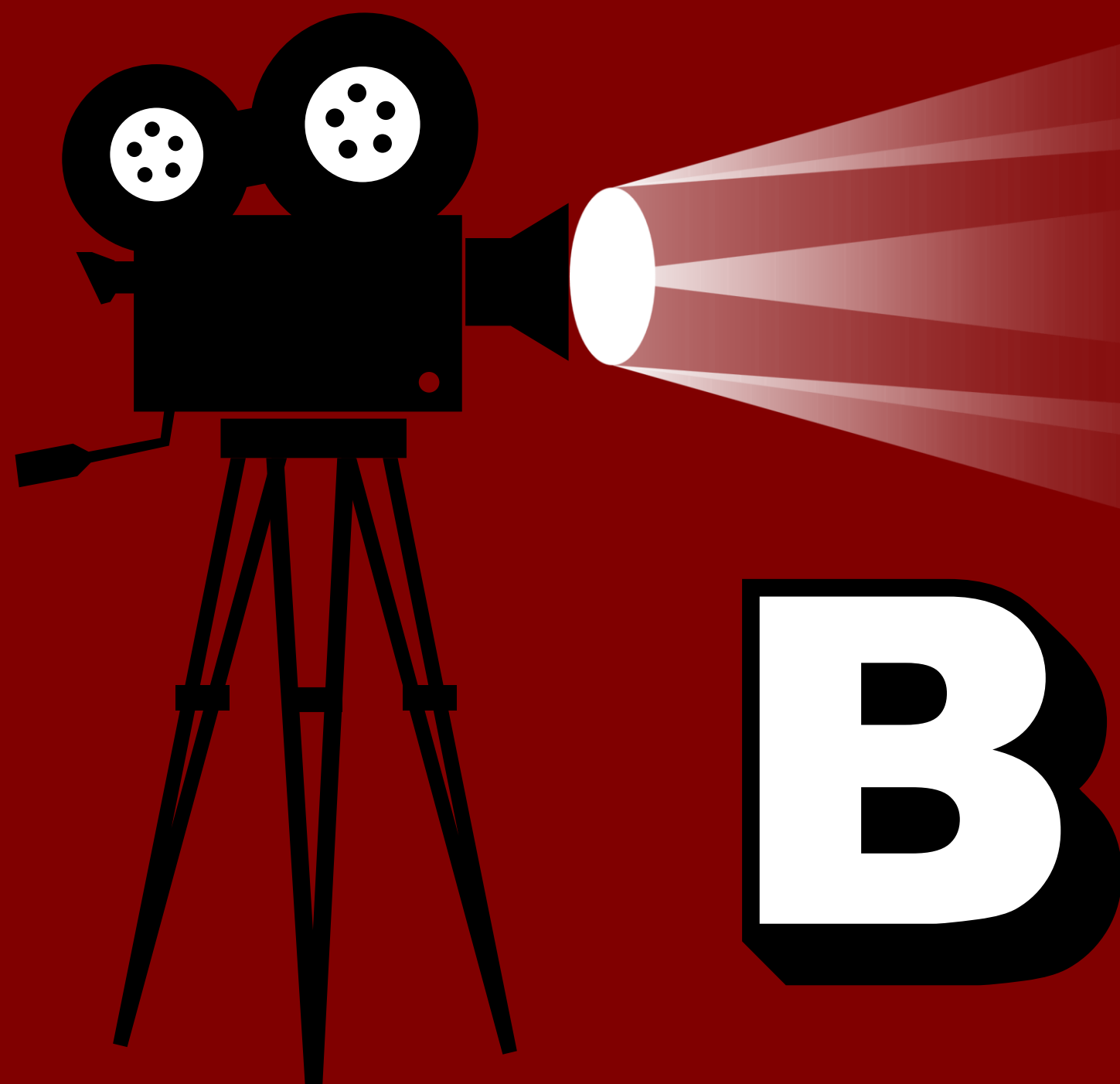

F

๒

ทรงบำเพ็ญทุกกกรกิริยา

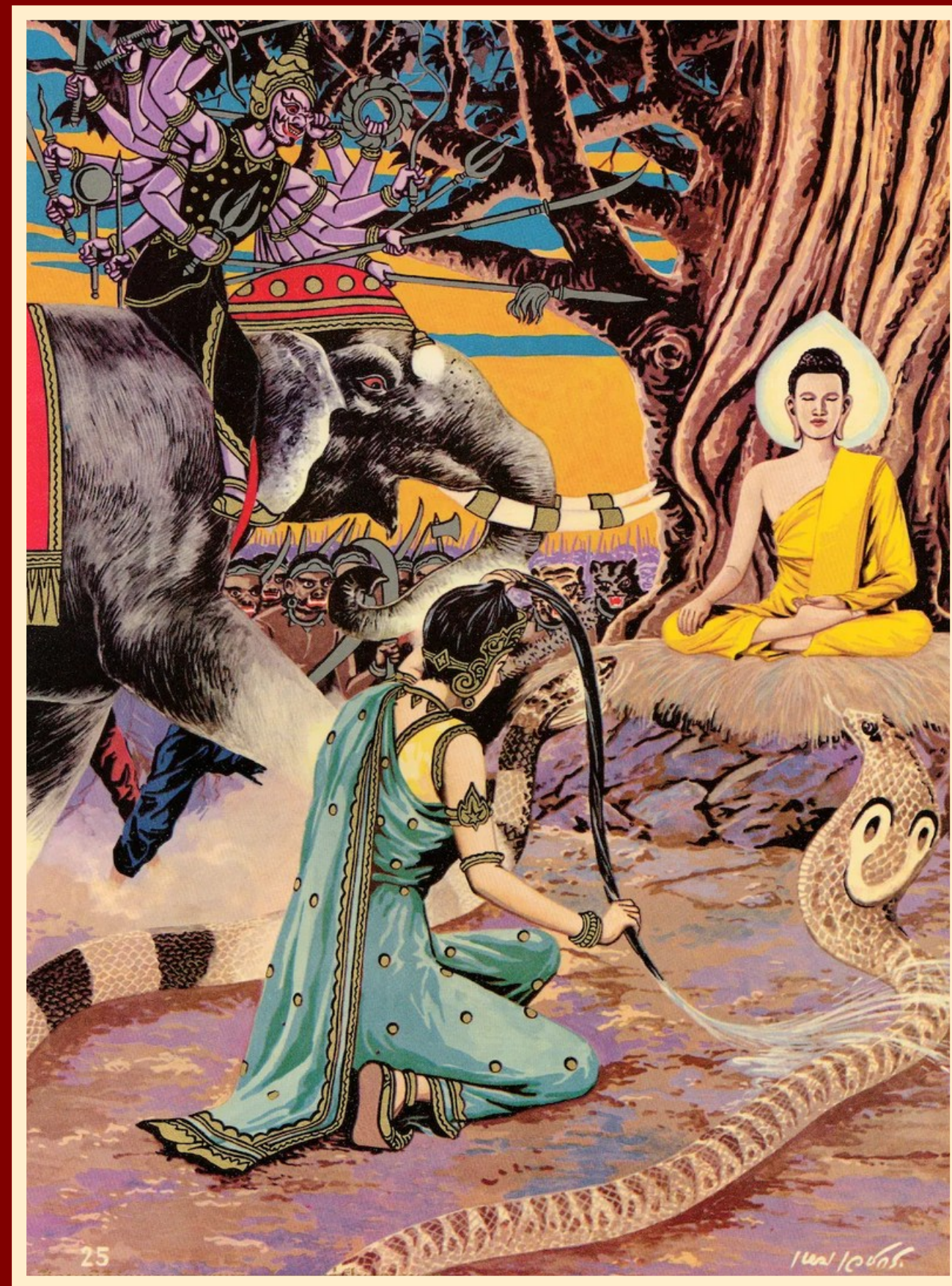

๓

เผชิญกับกองทัพพญามาร

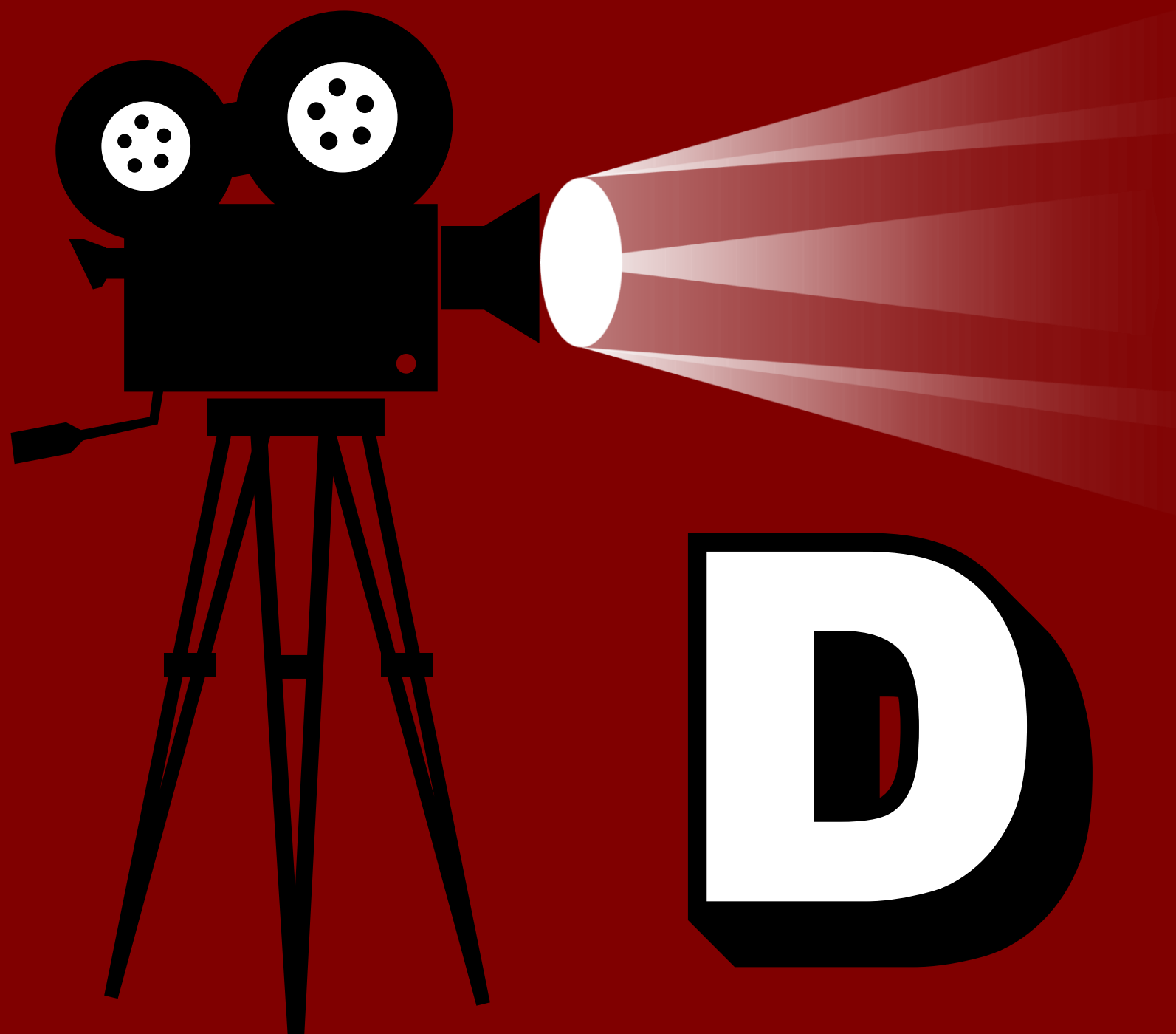

G

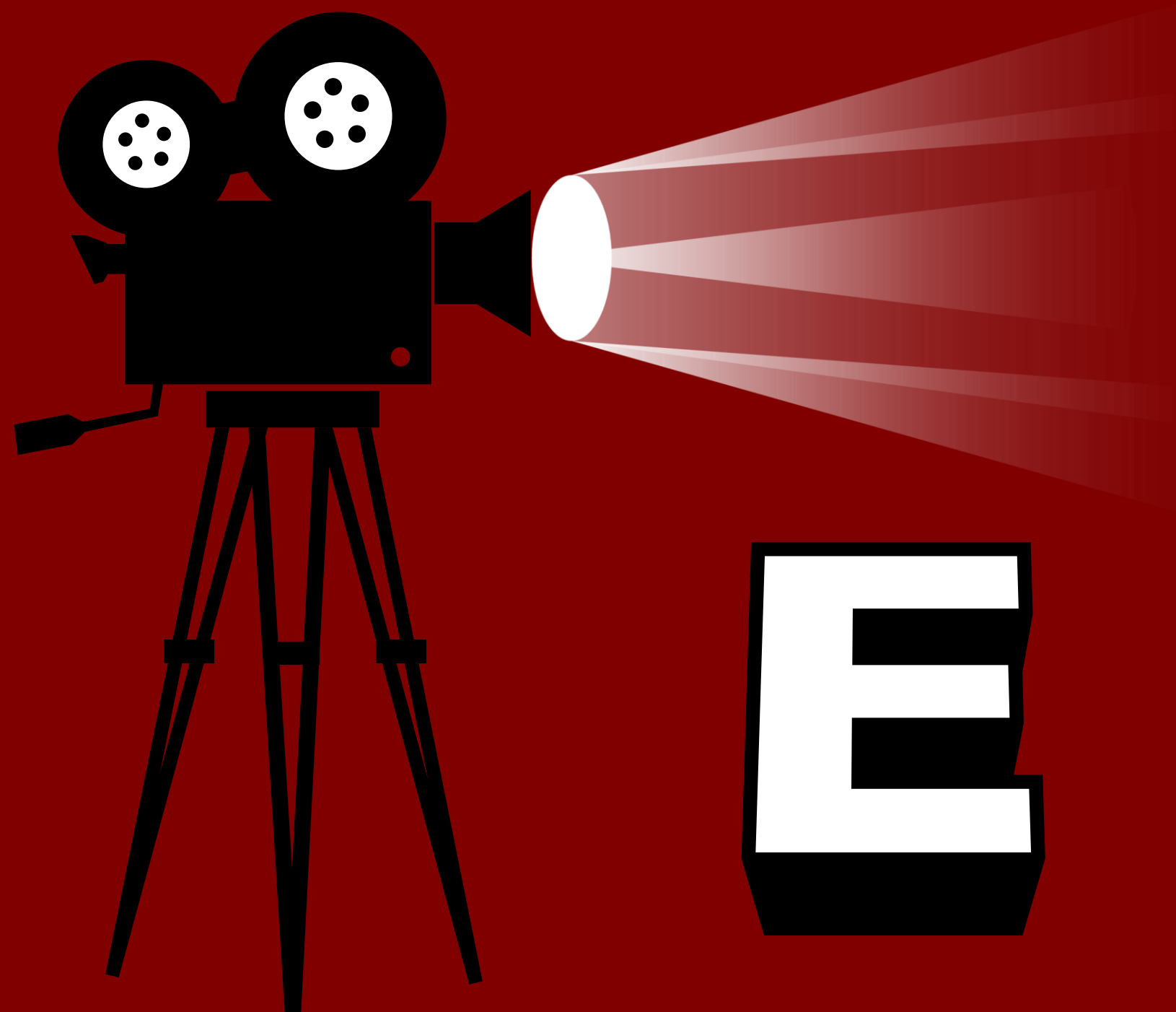

๑ ตัรสรุเป็นพระพุทธรเจ้า

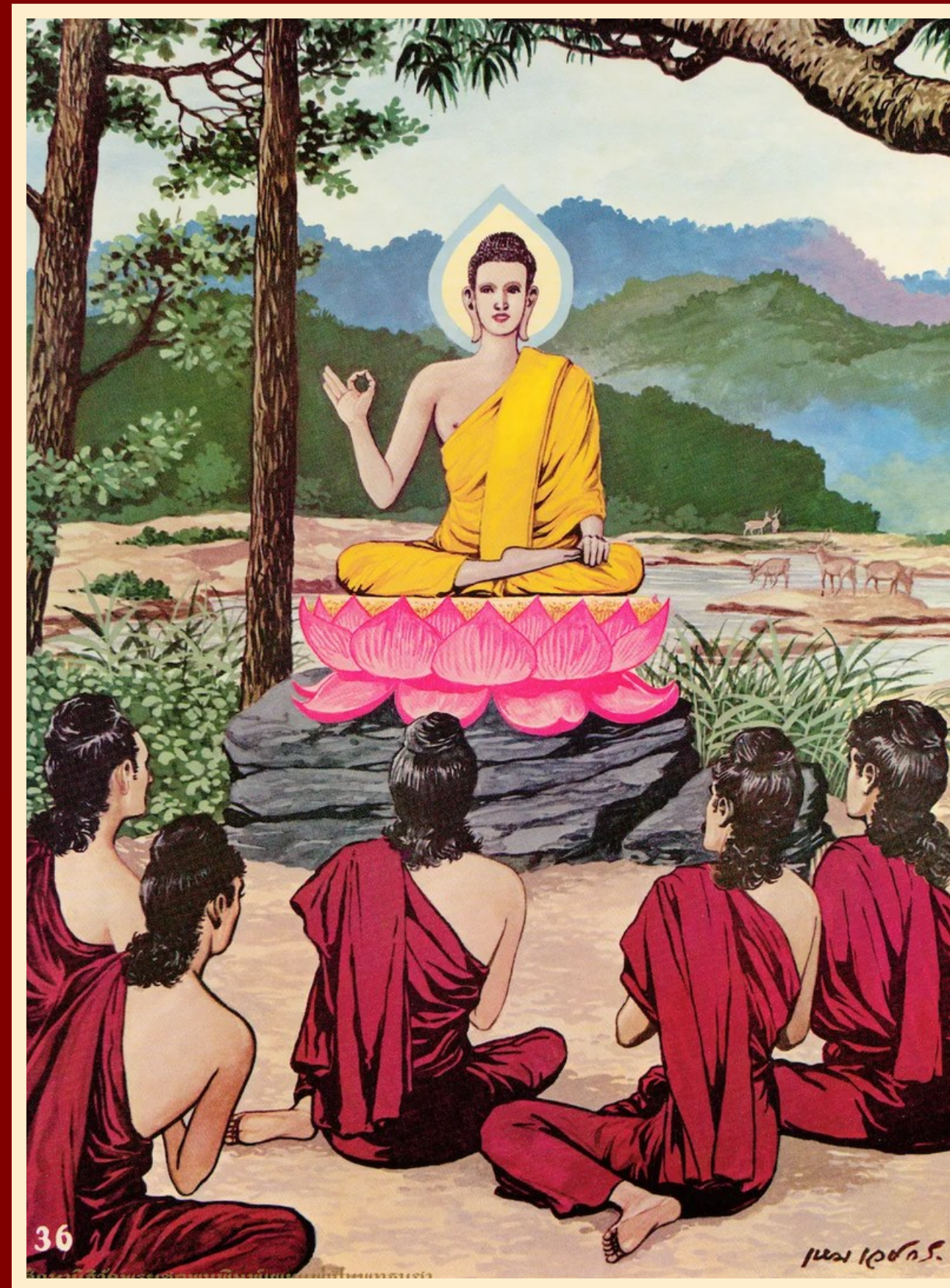
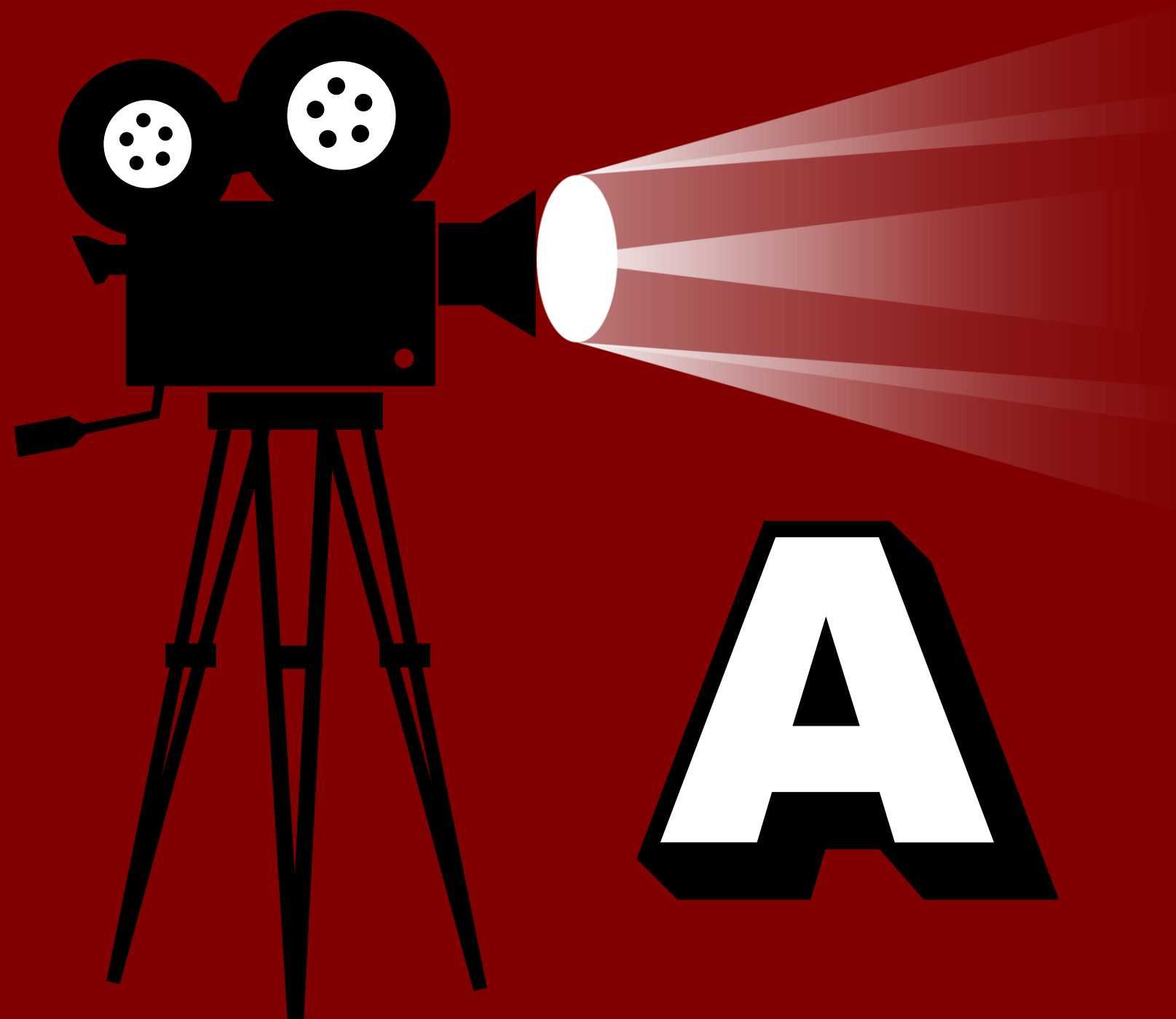

เปรียบผู้คนเป็นดอกบัว ๕ เหล่า

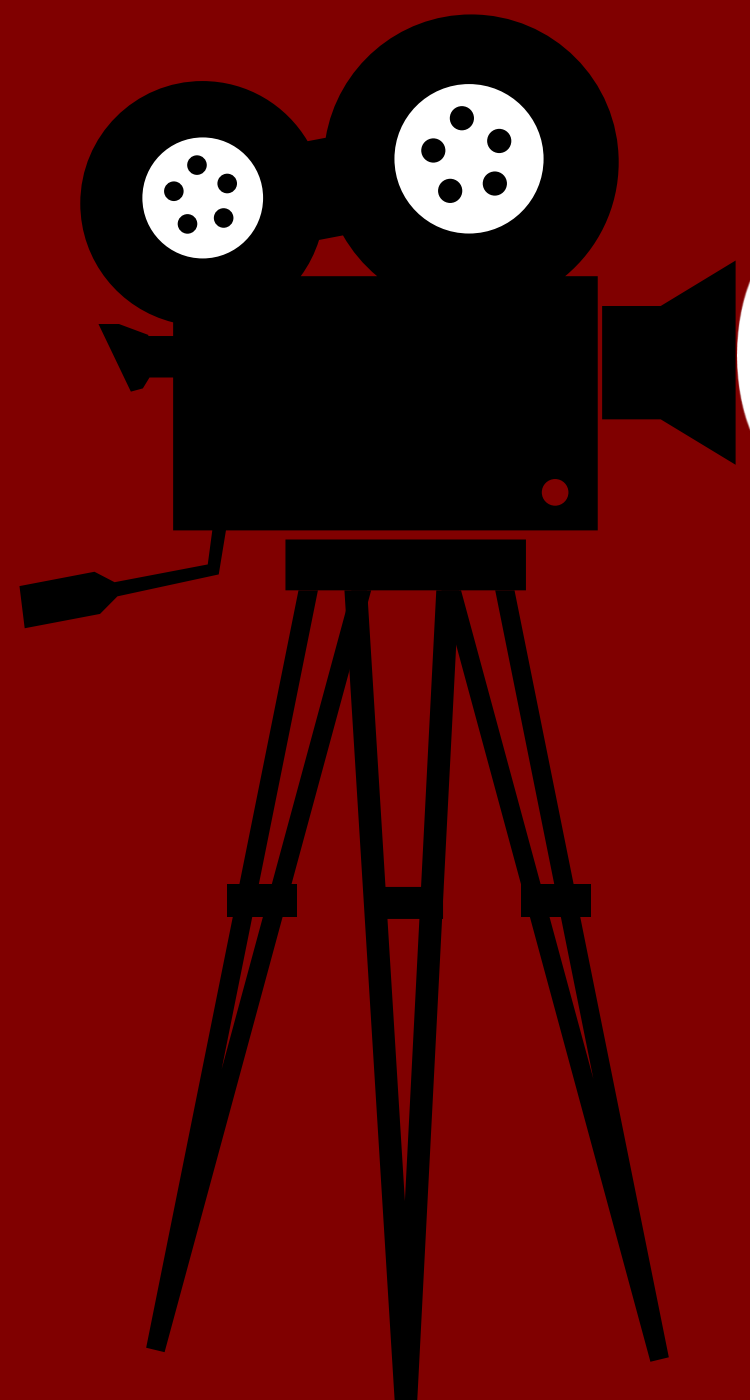
๒

โปรดปัญจวัคคีย์

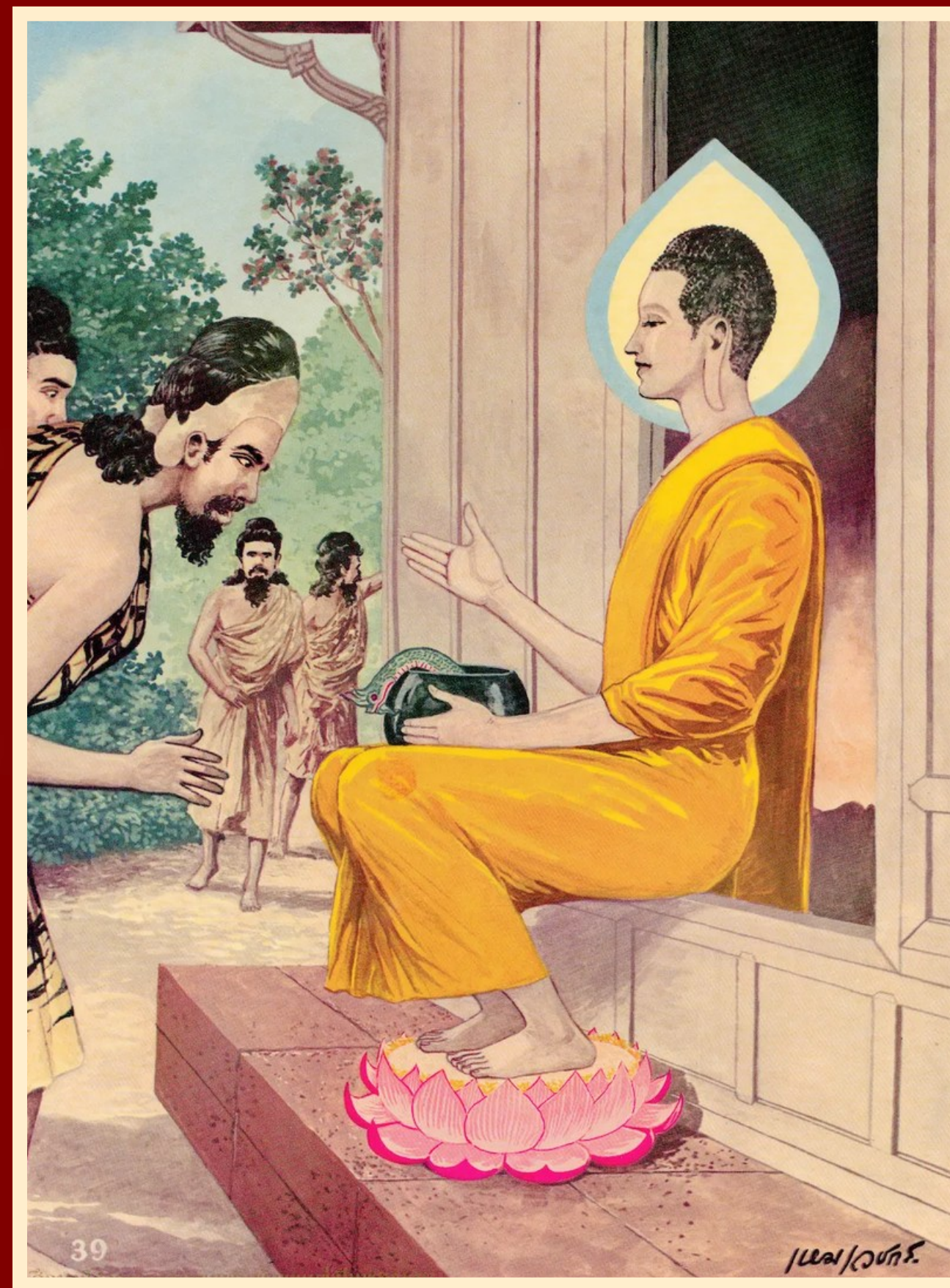

๗

โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง

C

คำชี้แจง (ต่อ)

๕. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนตอบคำถามชวนคิด
จากการศึกษาพุทธประวัติ ทั้ง ๓ ตอน

๑

ถ้าเราเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ จะทำอะไรไม่ให้ພໍມາຣ

๒

ความเพียรมีความสำคัญอย่างไรในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

คำชี้แจง (ต่อ)

๕. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนตอบคำถามชวนคิด
จากการศึกษาพุทธประวัติ ทั้ง ๓ ตอน

๓

ทำไมพระพุทธเจ้าจึงเลือกที่จะสั่งสอนปัญจวัคคีย์
เป็นกลุ่มแรกหลังจากตรัสรู้

ถ้าเราเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ จะทำอะไรไม่ให้แพ้มาร

เราจะตั้งใจแน่วแน่กับเป้าหมายของเรา เหมือนเจ้าชายสิทธัตถะ
ที่ไม่ยอมลุดจากสมาธิ

ใช้สติพิจารณาว่าสิ่งที่มารยั่วยวนเป็นของไม่เที่ยง ไม่ควรหลงตาม

หลีกเลียงสิ่งล่อใจ เช่น ความโกรธ ความโลภ ความหลง
ที่ทำให้เราหลงทาง

ความเพียรทำให้พระพุทธเจ้าไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค แม้จะเผชิญกับความลำบากหรือการล่อลวงจากมาร

พระองค์ใช้ความเพียรในการฝึกสมาธิ พิจารณาความจริงของชีวิต จนสามารถเข้าใจความทุกข์และหลุดพ้นได้

ถ้าพระองค์ขาดความเพียร ก็อาจล้มเลิกกลางทาง และไม่สามารถตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้

๓

ทำไมพระพุทธเจ้าจึงเลือกที่จะสั่งสอนปัญจวัคคีย์
เป็นกลุ่มแรกหลังจากตรัสรู้

เพราะปัญจวัคคีย์เปรียบเหมือน บัวผันน้ำ หรือ บัวปริ่มน้ำ
มีพื้นฐานธรรมะ พร้อมจะเข้าใจคำสอนได้รวดเร็ว

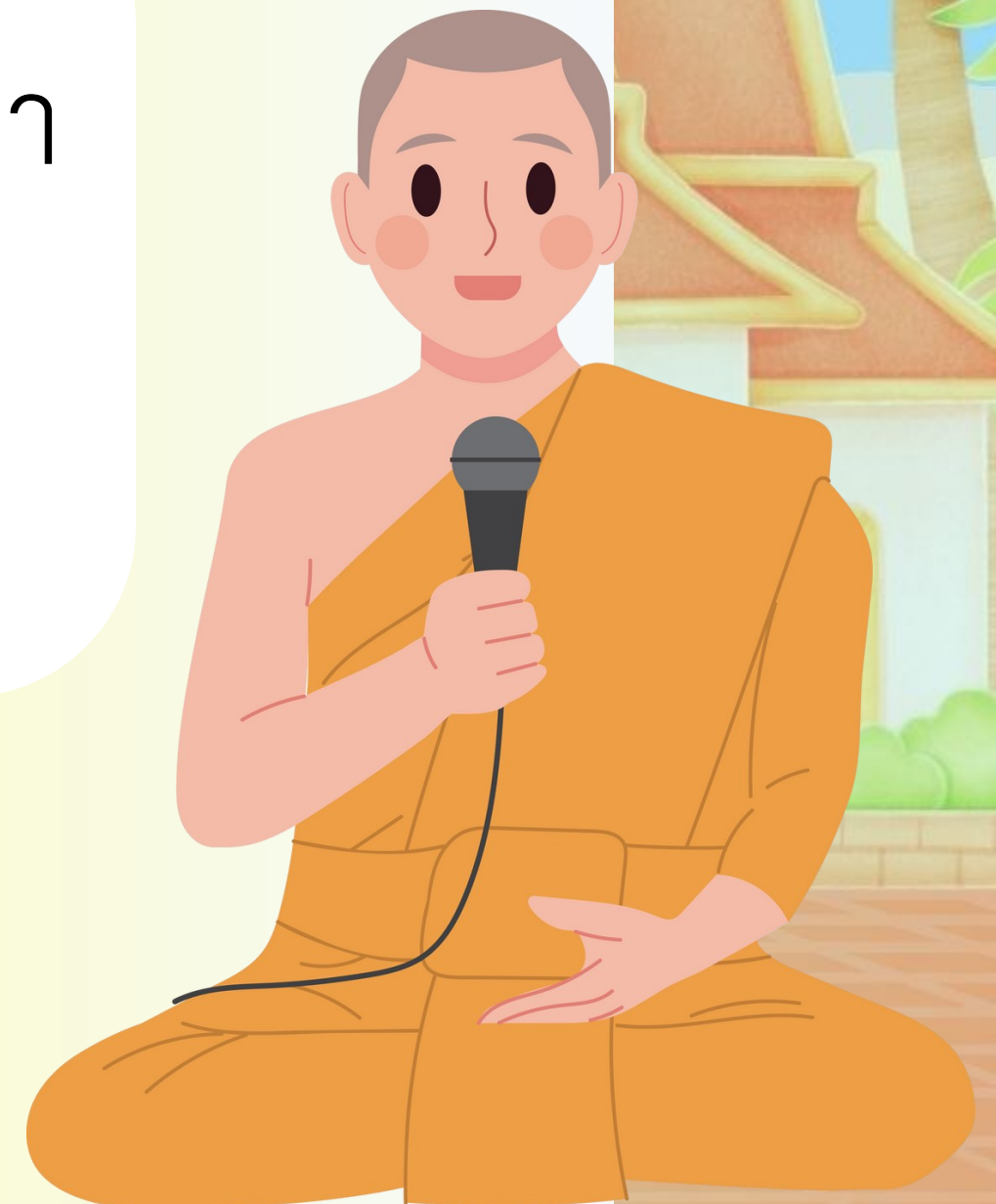
ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เคยร่วมบำเพ็ญเพียรร่วมกับพระองค์มาก่อน
จึงมีพื้นฐานทางธรรมและความตั้งใจจริง

๓

ทำไมพระพุทธเจ้าจึงเลือกที่จะสั่งสอนปัญจวัคคีย์
เป็นกลุ่มแรกหลังจากตรัสรู้

การสั่งสอนเริ่มจากผู้พร้อมที่สุด เป็นการใช้เมตตา
อย่างมีปัญญา เหมาะสมกับธรรมะที่ลึกซึ้ง

กิจกรรม

Reflection

สะท้อนคิด

สถานการณ์

นักเรียน A ในห้องโดนเพื่อนอีกกลุ่ม
แซวแรงและบูลลี่ผ่านกลุ่มแชท
นักเรียน A รู้สึกโกรธและอยากเอาคืน

คำถามชวนคิด

ถ้าเราเจอสถานการณ์แบบนี้
เราจะจัดการกับความโกรธอย่างไร
โดยไม่ตกเป็นเหยื่อของ “มารในใจ”?

แนวคำตอบ

เราจะพยายามควบคุมอารมณ์ของตัวเอง ไม่ให้โกรธจนเกินไป
หรือไม่ตกเป็นเหยื่อของ “มารในใจ”

นึกถึงพระพุทธเจ้าที่มีความอดทนสูง ไม่ยอมแพ้ต่อมารที่มาหลอกลวง
หรือทำให้พระองค์โกรธ

เมื่อเรารู้สึกโกรธ เราจะหยุดคิดสักพัก ใช้ลมหายใจเข้าออกลึก ๆ และ
พยายามสงบใจ

เรื่อง พุทธประวัติ

ใบงานที่ 3 เรื่อง พุทธประวัติ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พุทธประวัติ
รายวิชา สังคมศึกษา 3 รหัสวิชา ส22101
ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจงให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ให้นักเรียนสรุปเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ฆงฺกมมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน พอสังเขป

[illegible]

2. จากการศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติ ตอน ผจญมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง และจะนำข้อคิดดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

.....

3. พุทธประวัติ ตอน ฌณุมาร ตรัสรู้ และสั่งสอน เกี่ยวกับกัณฑ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใดบ้าง

.....

.....

.....

สรุปบทเรียน

การศึกษาเรื่องราวพุทธประวัติตอนการผจญมาร
การตรัสรู้ การสั่งสอนเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทำให้ได้
ข้อคิดเกี่ยวกับการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่น
จดจ่ออยู่กับเป้าหมาย เพียรพยายามจนบรรลุผลสำเร็จ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง พระไตรปิฎก

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบความรู้ เรื่อง พระไตรปิฎก
2. ใบงานที่ 4 เรื่อง พระไตรปิฎก

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th)

